

Могућа пројекција војних буџета до 2000. године и њихова расподела на основне намене

УДК 336.121:355

Мр *Мирко Иванчевић*, пуковник у пензији

Аутор у чланку указује на чињеницу да у условима неизвесности и покиданих економских и политичких веза с окружењем и светом постоје само експертске прогнозе о привредном развоју земље до 2000. године. У вези с тим, неизвесно је и коликим ће финансијским средствима у наредном периоду располагати Војска

Југославије, односно у којим ће се оквирима кретати војни део буџета. Један од услова за привредни опоравак и стабилизациону економску политику јесте смањивање јавне потрошње до 2000. године до учешћа од 42 одсто од друштвеног производа. Сагласно томе, учешће војног буџета у друштвеном производу треба у том периоду да опадне на 4,2 одсто. Реални војни буџет, у том случају, имао би до 2000. године приближно константну вредност – 740 милиона долара годишње, што за војску од 80.000 људи значи 9.250 долара по војнику, што је међу најнижим просецима у Европи, тако да се не могу обезбедити ни најнеопходнија средства за развој и опремање Војске. Решење тог проблема је у смањењу бројног стања Војске, као и у рационализацији постојеће екстензивне организације и разуђене инфраструктуре.

Пројекција друштвеног производа

Постоје знатне неизвесности о томе коликим финансијским средствима ће у наредном периоду располагати Војска Југославије, односно у којим оквирима ће се кретати војни део савезног буџета.¹ У СР Југославији нису рађене званичне пројекције будућих привредних кретања, већ неки пројекти и пројекције привредног развоја, али такви материјали нису добили службени карактер. Наиме, са стручног становишта није лако, у условима у којима се налази СРЈ, сачинити пројекције привредних кретања за дужи временски период. Сувише је много неизвесности везаних за покидане економске и политичке везе с окружењем и светом, па се тешко може проценити брзина успостављања нових или обнављања старих веза, њихов интензитет и утицај на

¹ Војни део савезног буџета обухвата средства која се законом о том буџету наменски распоређују Савезном министарству за одбрану за финансирање Војске Југославије и других потреба одбране земље. У та средства, која чине војни буџет, односно буџет одбране, не спадају допунска средства за војне пензије, која се из институционалних разлога такође распоређују Савезном министарству за одбрану. Та средства нису војни, односно одбрамбени, већ социјални издатак.

привредни опоравак земље. Скидањем санкција створена је могућност за успостављање тих веза, али се не може очекивати да ће доћи до брзе обнове производње по годишњим стопама већим, на пример, од 15 одсто. Период од суспензије санкција показао је да се све то не може одстранити ни лако, ни брзо. У таквој ситуацији, за сагледавање будућих привредних кретања постоје једино експертске прогнозе, које немају висок степен поузданости, али могу, уз одређене претпоставке и ограничења, да се користе за пројекције могућих војних издатака.

Неки експерти Економског института у Београду дају прогнозе раста друштвеног производа СРЈ до 2000. године у три варијанте, зависно од испуњавања одређених услова и претпоставки. Те варијанте се крећу од просечног раста од око три одсто до око 6 одсто годишње. Пројекције могућих војних издатака биће засноване на варијанти релативно високих стопа раста, према којој би се могао очекивати раст друштвеног производа од око 6 одсто у 1996, око осам одсто у 1997, и по 5,5 одсто у следеће три године. Опредељење да се пројекције војних буџета раде на прогнози релативно високих стопа привредног раста засновано је на оцени да та варијанта, иако оптимистичка, није нереална и да су сви напори привредних и политичких субјеката у земљи усмерени на стварање услова за такав привредни развој. Ако се узме за основицу остварење друштвеног производа у 1995. години, који износи 12,8 милијарди америчких долара (прерачунат према средњем курсу у 1995. години од долар = три динара), могући обим остварења друштвеног производа у периоду од 1996. до 2000. године износи:

Табела 1

Година	Друштвени производ	
	стопа раста (у %)	износ (у мил. дол.)
1996.	6,0	13.600
1997.	8,0	14.600
1998.	5,5	15.500
1999.	5,5	16.300
2000.	5,5	17.200

Процена војне потрошње као дела јавне потрошње

Један од услова за омогућавање привредног опоравка земље јесте редукација и смањивање јавне потрошње. Према анализама др Зорана Попова, научног саветника Економског института у Београду, сада постојећа (затечена) права по основу јавне потрошње могу се задовољити само ако се за те намене годишње издваја око 60 одсто друштвеног производа (или чак и нешто више од тога). Такав обим јавне потрошње може се „финансирати“ само на два начина. Под првим начином се подразумева мирење с инфлацијом, уз очекивање да ће инфлација, већа од очекиване, планиране расходе јавне потрошње редуковати на реално

могућ обим. Тако је у 1995. години јавна потрошња чинила око 45 одсто друштвеног производа, иако је планирана укупна сума јавних расхода чинила више од 60 одсто друштвеног производа. Друга могућност је да се у појединим сегментима јавне потрошње стварају неизмирене финансијске обавезе, што није ништа друго до дуг државе. До тога долази тако што држава не измирује своје обавезе према законом дефинисаним правима из јавне потрошње, већ се то ради у облику разних дугова чије измирење је више-мање неизвесно. Јасно је да такво стање није дугорочније одрживо. За сада нису отпочете ни припреме за реформу јавне потрошње, па неке видније ефекте није могуће очекивати и у наредној години. Због тога у прављењу прогноза будућих расхода јавне потрошње треба поћи од очекивања да ће ти расходи у 1996. и у наредној години износити око 45 одсто друштвеног производа. Значи, да ће приближно бити на нивоу расхода из претходне две године (47,6 одсто у 1994. и 44,9 одсто у 1995. години). То се, вероватно, може остварити релативним редуковањем расхода у сегментима јавне потрошње у којима су редукције могуће у краћем периоду (државна администрација, војска и полиција), а под претпоставком да земља у 1996. и у наредној години оствари високе стопе привредног раста. Наравно, неке редукције појединих расхода су могуће и у другим доменима јавне потрошње, па би се такви програми морали хитно припремити. У међувремену, требало би сачинити целовите програме реформи појединих сегмената јавне потрошње, који би требало да буду дугорочнијег карактера.

Ако се сачине такви програми и учешће јавне потрошње у друштвеном производу током последње три године овог петогодишња смањи за по један одсто годишње, она би у 2000. години чинила 42 одсто друштвеног производа. Сагласно томе, неопходно је да се смањује и учешће војних издатака у друштвеном производу. Полазећи од таквог опредељења, даља разматрања и пројекције могућег обима војне потрошње засниваће се на прогнози релативног смањења одвајања средстава за војни буџет са 5,4 одсто од прогнозираног друштвеног производа у 1996. години на 4,2 одсто у 2000. години, уз равномеран пад учешћа по 0,3 одсто од друштвеног производа годишње. У тим пројекцијама војна потрошња знатно брже опада од укупне јавне потрошње.² Обра-зложење таквог приступа произлази из чињенице да су војни издаци СРЈ, гледано кроз њихово учешће у друштвеном производу, релативно високи у поређењу са другим европским земљама (где се то учешће креће најчешће од два до 3,5 одсто друштвеног производа). У претходној Југославији оквири за војни буџет утврђивани су у званичним планским документима за средњорочни период и за сваку годину (друштвеним плановима, резолуцијама о остваривању друштвених планова) у проценту од оствареног националног дохотка. Тако се у периоду од 1976. до 1989. године оквир за војни буџет кретао од 6,63 одсто од нацио-

² Јавна потрошња је опала за три процентна поена или за 6,6 одсто; војна потрошња је опала за 1,2 процентна поена, али то за њено учешће од 5,4 одсто чини пад од 22,2 одсто.

налног дохотка с тенденцијом пада на 4,04 одсто у 1989. години, али 1990. године је поново порастао на 5,12 одсто од националног дохотка.

Од 1992. године у СРЈ званично се не утврђује оквир за војни буџет у проценту од националног дохотка, али се у предлозима савезног буџета, у оквиру консолидованог биласна јавне потрошње, разматра и усаглашава и оквир за војни буџет, у проценту од друштвеног производа. Тако је у периоду од 1992. до 1995. године оквир за војни буџет у поступку доношења буџета и његових ребаланса био око 6,7 одсто од процењеног друштвеног производа, а у 1996. години око 6,1 одсто. У реализацији буџета, у односу на остварени друштвени производ, тај проценат је био знатно мањи. Тако је у 1994. години остварено 5,59 одсто, а у 1995. години свега око 4,2 одсто, што се веома неповољно одразило на материјалну ситуацију у Војсци и изазвало велики износ неизмирених обавеза, које су пренете у 1996. годину. С обзиром на све те анализе, оцењено је као најреалније да учешће војног буџета треба да опада тако да његово учешће у друштвеном производу СРЈ у 2000. години не буде веће од 4,2 одсто. При томе се мисли на реално утрошена средства и остварени друштвени производ. Сходно наведеним полазиштима, пројекција могућег обима јавне потрошње и војних буџета СРЈ, по годинама, је следећа:

Табела 2

Година		1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Друштвени производ (износи у мил. долара)		13.600	14.600	15.500	16.300	17.200
Јавна потрошња	%ДП	45,0	45,0	44,0	43,0	42,0
	Износ	6.120	6.570	6.820	7.009	7.224
Војни буџет	%ДП	5,4	5,1	4,8	4,5	4,2
	Износ	738	748	748	738	727

Релативно смањивање средстава за Војску компензовано је прогнозираним растом друштвеног производа, тако да реални војни буџет у наведеном периоду има приближно константан износ од око 740 милиона долара годишње. Година 1996. у пројекцији је прорачуната на основу одобрених средстава у савезном буџету за 1996. годину. Увођење нових и других полазишта и претпоставки за пројекцију војних буџета не би имало оправдања. Већи буџет за Војску у постојећим економским условима, а у садашњој војној и политичкој ситуацији, било би нереално предвиђати или тражити. Треба узимати у обзир чињеницу да је 740 милиона долара више од трећине дугогодишњег просека бивше Југословенске народне армије. Тај износ у просеку чини 4,8 одсто оптимистички пројектованог друштвеног производа СРЈ у посматраном периоду до 2000 године. Прогнозирање мањег војног буџета такође није реално, уз претпоставку да се остваре прогнозе о економском опоравку земље. За војску од око 80.000 људи војни издаци од око 740 милиона долара дају

просек по војнику нешто већи од 9.000 долара годишње, што СРЈ сврстава у најнижи део скале тих издатака у Европи. Ако би се узело у обзир садашње бројно стање ВЈ, онда је на нивоу егзистенцијалног минимума. У табели 3 приказани су релативни подаци о војним издацима за неке земље Европе и за претходну Југославију, при чему је за бившу ЈНА узет 15-годишњи просек издавања (од 1976. до 1990. године):

Табела 3

Земља	ЈНА 1976–1990.	Грчка	Аустрија	Белгија
Од ДП за војни буџет (у %)	4,5	4,0	1,0	1,3
Издаци по војнику годишње (у доларима)	13.000	17.800	34.000	36.500

На основу података о „издацима по војнику“, који је, на неки начин, стандард војне организације, прорачунато је колики су за те стандарде потребни буџети за војску од 125.000 људи и, алтернативно, за војску од 70.000 људи, и колико би такви буџети односили пројектованог друштвеног производа СРЈ за 1996, односно за 2000. годину (табела 4).

Табела 4

Издаци по војнику годишње (у доларима)	13.000	17.800	34.000	36.500
Износ буџета за војску од 125.000 људи (мил. долара)	1.625	2.225	4.250	4.562
ДП СРЈ за 1996. годину (у %)	11,9	16,4	31,2	33,5
Износ буџета за војску од 70.000 људи (мил. долара)	910	1.246	2.380	2.555
ДП СРЈ за 2000. годину (у %)	5,3	7,2	13,8	14,8

Из табеле се види да би за ВЈ од 125.000 људи за достизање стандарда издатака по војнику бивше ЈНА требало 1.625 милиона долара, што је више од двоструког износа одобрених средстава за војне расходе у 1996. години, а чини 11,9 одсто пројектованог друштвеног производа СР Југославије. Стандардима издавања по војнику бивше ЈНА Војска Југославије може се приближити тек 2000. године, уз услов да се смањи на 70.000 људи и да се оствари пројектовани раст друштвеног производа. Стандарди Грчке или Аустрије су у догледно време недостижни без значајног раста друштвеног производа. Очигледно, у земљи каква је СРЈ, и по величини и по економској моћи, постоји велики раскорак између величине војске, потребних средстава за њено издржавање и могућности за одвајање тих средстава. Решење се мора тражити у приближавању свих елемената европским стандардима и оквирима, у смањивању војске, њених расхода и укупне јавне потрошње,

с једне стране, и у економском опоравку и приближавању развијенијим европским земљама по оствареном друштвеном производу, с друге стране. У пројектованим нормалним условима СР Југославија, уз могуће варијанте темпа привредног раста, у посматраном периоду, па и дуже, не би могла да одваја реално више од 730 до, највише, око 750 милиона долара годишње за војни буџет.

Пројекција расподеле војних издатака према основним наменама

Пројекција даље расподеле војних издатака и утврђивање њихове глобалне структуре заснива се на:

1) структури расподеле војних издатака и износа утврђених у савезном буџету за 1996. годину;

2) структури и обиму средстава за средњорочни програм развоја система одбране, утврђеним у посебном савезном закону;

3) дугогодишњим процесима издвајања средстава за поједине намене у оквиру расхода бивше ЈНА као могућем моделу расподеле војних издатака;

4) бројној величини војске од 80.000 људи као просечном бројном стању у примењеном моделу расподеле;

5) критеријумима за текуће расходе: а) да се плате професионалног састава реално повећавају према расту друштвеног производа, б) да се средства за ремонт реално повећавају по стопи од три одсто годишње, и с) да остали издаци за текуће расходе остану реално на истом износу.

Као општи модел за глобалну расподелу војних издатака кориштена је серија података о издацима које је остварила ЈНА у периоду од 1976. до 1990. године. Јер, петнаестогодишњи период је довољно дуг да се на основу њега утврде репрезентативни подаци. Да би модел био инваријантан на величину војске, сведен је на издатке по условном војнику, тј. поједини издаци у сваком периоду и у свакој години дељени су са укупним бројним стањем ЈНА, односно претпостављеним бројним стањем Војске Југославије. Укупно бројно стање обухвата професионалне војнике, цивилна лица на служби у војсци и војнике на служењу војног рока. На основу серије података о војним расходима урађена је табела 5.

У левом делу табеле приказани су, у колони 2, просечни годишњи издаци по условном војнику ЈНА за намене наведене у колони 1. То значи да је, на пример, од укупних издатака по војнику од 13.000 долара, 2.873 долара одлазило на плате (што даје месечну просечну бруто-плату од 240 америчких долара). У колони 3 дато је процентуално учешће појединих издатака у укупним издацима по војнику. За формирање десног дела табеле узет је просек пројектованих војних издатака ВЈ за период до 2000. године, у износу од 740 милиона долара, и оцењено просечно бројно стање ВЈ од 80.000 људи, што даје износ издатака по војнику ВЈ од 9.250 долара. Са тим износом ушло се у модел (у колони 4), у који су пренети исти износи по војнику из колоне 2 за све издатке

Издаци – намена	Издаци по војнику ЈНА (просек 1976–1990)		Издаци по војнику – модел		Износ војних издатака за б/с од 80.000 људи (мил. дол.)
	износ (долари)	% учешћа	износ (долари)	% учешћа	
1	2	3	4	5	6
1. Плате	2.873	22,1	2.873	31,0	230
2. Ремонт	806	6,2	806	8,7	64
3. Интендант. обезбеђење	1.430	11,0	1.430	15,5	115
4. Здравствено збрињавање	195	1,5	195	2,1	16
5. Обука	312	2,4	312	3,4	25
6. Остали функционални издаци	1.092	8,4	1.092	11,8	87
СВЕГА остали текући расходи (3. до 6)	3.029	23,3	3.029	32,8	243
СВЕГА издаци за текуће расходе (1. до 6)	6.708	51,6	6.708	72,5	537
7. Развој и опремање	6.292	48,4	2.542	27,5	203
УКУПНО	13.000	100	9.250	100	740

за текуће расходе. Због смањеног износа укупних издатака по војнику ВЈ на 9.250 долара годишње (уместо 13.000) средства за развој и опремање су морала да буду смањена са 6.292 на 2.542 долара. Помоћу таквог модела урађена је структура војних издатака ВЈ за бројно стање од 80.000 људи (колона 6).

Најважнија последица расподеле средстава на основу наведених стандарда јесте значајна промена у глобалној структури средстава према наменама. На основу тих стандарда, ЈНА за текуће расходе војске ангажовала је 51,6 одсто укупних издатака по војнику, а исти стандарди „пресликани“, на могуће издатке по војнику ВЈ у периоду 1996–2000. године чине 72,5 одсто тих издатака. С друге стране, због умањеног укупног износа издатака по војнику ВЈ учешће развојних задатака у њему морало се редуковати са 48,4 на 27,5 одсто. Међутим, те структурне промене су последица нужне примене принципа да у условима оскудице средстава издаци за редован живот и рад војске морају да имају приоритет у односу на издатке за развој. Зато се у наведеном моделу, а и каснијим пројекцијама војних издатака, у условима фиксираних величина буџета (као што се процењује за тај период), првенствено обезбеђују потребна средства за редован живот и рад војске, а затим се издаци за развој и опремање димензионирају у оквиру средстава која након тога преостају. За комплетирање пројекције војних расхода, на основу прогнозираног друштвеног производа, урађен је прорачун средстава за остварење средњорочног програма развоја система одбране, сагласно пропорцијама утврђеним посебним законом:

Табела 6
(износи у милионима долара)

Назив и структура намене		1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	Укупно 1996-2000
1.	Развој и спровођење одбрамбених припр. и ЦЗ	4,8	6,6	7,1	8,2	7,6	34,3
2.	Материјално опрем. ВЈ						
2.1	Наоружање и опрема	78,7	93,4	99,4	104,0	109,7	485,2
2.2	Покретне ствари опште намене	1,8	2,9	3,1	3,3	3,3	14,4
2.3	Улагање у капацитете за производњу НВО	2,5	3,8	4,0	4,2	4,5	19,0
2.4	Модификација НВО	1,9	2,9	2,9	3,1	3,4	14,2
2.5	Ратне материјалне резерве	9,7	11,4	12,1	12,6	13,8	59,6
2.6	Улагање у капацитете за ремонт НВО	1,3	1,9	2,0	2,1	2,2	9,5
3.1	Изградња војнограђев. објеката	9,0	13,0	5,9	5,4	6,9	40,2
3.2	Службени станови	6,2	4,2	12,2	13,6	13,6	49,8
3.3	Уређење територије	1,0	1,5	1,6	1,6	1,7	7,4
4.	Научноистраживачки и развојни рад	4,1	4,4	4,7	4,9	5,3	23,4
	СВЕГА развој и опремање	121,0	146,0	155,0	163,0	172,0	757,0

Напомена: за 1996. годину средства су прорачуната према износима утврђеним у савезном буџету за 1996. годину.

На основу наведеног прорачуна и претходно приказаног модела расподеле урађена је пројекција расподеле војних издатака ВЈ за период од 1996. до 2000. године:

Табела 7
(износи у милионима долара)

Година	Свега војни издаци	Издаци за текуће расходе ВЈ				Развој и опремање		
		плате	ремонт	остали текући расходи	свега 3+4+5	остаје за развој (2-6)	потребан износ према Закону о прогр. разв.	разлика 7-8
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1996.	738	263	54	300	617	121	136	-15
1997.	748	240	64	243	547	201	146	+55
1998.	748	253	66	243	562	186	155	+31
1999.	738	267	68	243	578	160	163	-3
2000.	727	281	70	243	594	133	172	-39
Свега 1996-2000.						801	772	+29

У вези с пројекцијом расподеле средстава за војне издатке неопходно је нагласити и следеће:

1) расподела у 1996. години дата је према структури и износима утврђеним у савезном буџету за 1996. годину;

2) расподела у 1997. години урађена је према моделу расподеле (табела 5), а затим је предвиђен реални раст плата по стопи од 5,5 одсто годишње, а издатака за ремонт по стопи од три одсто;

3) средства за зараде запослених у 1997. години у апсолутном су износу мања за око девет одсто у односу на 1996. годину, што је одраз процена о неопходности бројног смањења у ВЈ до оптималне величине, чиме ће се створити могућност за реалан раст плата и брже од раста друштвеног производа;

4) и поред „богатог“ норматива ЈНА, којим су у 1997. години та средства повећана за 18,5 одсто у односу на предвиђена у буџету за 1996. годину, средства за ремонт и даље су повећавана зато што је процењено да ће се у том периоду техничка опремљеност ВЈ одржавати тежишно ремонтом постојећих средстава и њиховом модификацијом;

5) средства за накнаде, која се у пројекцији расподеле сврставају међу „остале текуће расходе“, у буџету за 1996. годину чине изузетно високу ставку (реално 78 милиона долара или 10,5 одсто укупних војних издатака). Како је висок износ средстава за накнаде одраз неконсолидованог стања у Војсци, у процени средстава за те намене у 1997. години и даље се ишло са знатно мањим износима због очекиваног консолидовања Војске;

6) средства за остале текуће расходе процењују се у приближно константном реалном износу, што би требало да значи да ће се, процењеним значајнијим бројним смањењем Војске и њеном консолидацијом, створити материјални услови да се са истим реалним средствима оствари квалитетније и издашније интендантско обезбеђење, здравствено збрињавање, обука, обављање функционалних задатака, и друго;

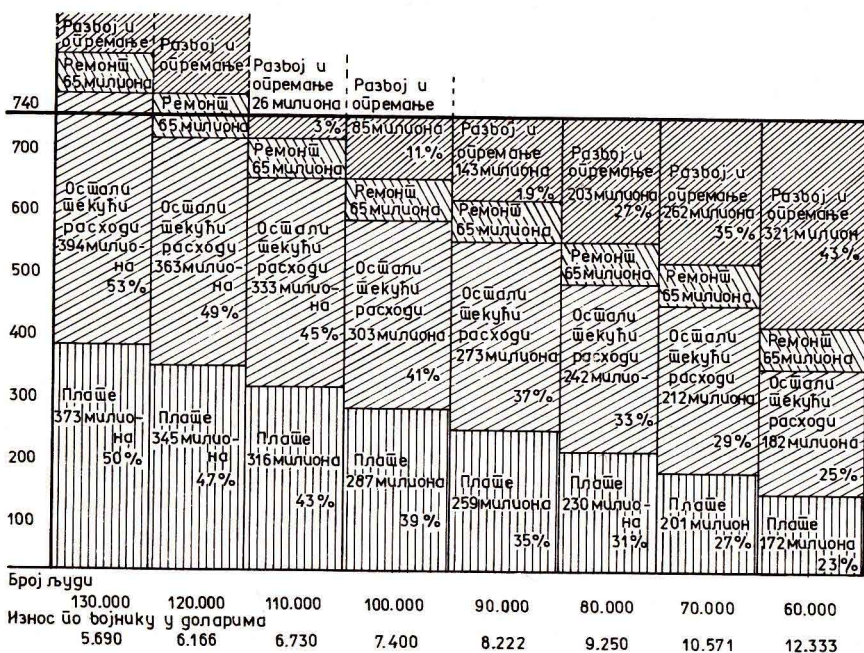
7) средства за развој и опремање процењена су као резидуал средстава која преостају после подмирења издатака за текуће расходе и на основу један одсто од процењеног друштвеног производа за сваку наведену годину, сходно савезном закону о утврђивању средњорочног програма развоја система одбране СРЈ у периоду од 1996. до 2000. године и обезбеђивању средстава за његово спровођење (табела 6).

Разлика средстава за развој и опремање, добијених по та два основа, иако је делом последица методолошког приступа, има и реално објашњење. У 1996. години негативна разлика од 15 милиона долара последица је разлике у процени друштвеног производа. Процењени друштвени производ за 1996. годину у буџетским материјалима, прерачунат у доларе, износи око 12.100 милиона долара, а у овом пројекту процена је 13.600 милиона долара. Значајна позитивна разлика у 1997. години указује на то да је у процени текућих расхода учињен, можда, сувише нагли скок у процени бројног стања Војске Југославије. Међутим, 1997. година би морала да буде прекретница у предузимању радикалних захвата на консолидацији Војске сагласно потребама и могућностима земље. Ако се такви захвати брзо не учине, неће се моћи у материјалном погледу обезбедити захтевани квалитет организације, обучености и опремљености Војске. У вези с тим, Војска би, поред бројног смањења,

морала да смањи и екстензивност организације: разубеженост гарнизона и разних војних установа по читавој територији СРЈ; мноштво полупразних касарни, командних или управних зграда, полигона, складишта итд. Има још много тога што је наслеђено од ЈНА, а сада је сувишно, неискориштено и само ствара велике трошкове.

Поновна појава негативне разлике (табела 7), тј. недостатка средстава за развој и опремање у 2000. години, указује на то да је за такав буџет и Војска од 80.000 људи превелика и да би требало ићи на оптималних 70.000 људи. Тада би у 2000. години, уместо 39 милиона који недостају, имали „вишак“ од 35 милиона долара за развој и опремање. Ова анализа варијације бројног стања на неки начин указује на правац кретања у развоју ВЈ и потребну брзину којом то треба спровести.

У следећем дијаграму су дате варијације у структури војних расхода зависно од бројног стања Војске, са фиксираним војним издацима од 740 милиона долара (што је оцењена реалност у овом периоду) и просечних расхода за плате од 2.873 долара и за остале текуће расхо-

де 3.029 долара по припаднику војске годишње.³ За ремонт је, такође, фиксиран износ од укупно 65 милиона долара годишње, тј. око девет одсто војних расхода. Преостали део средстава распоређује се за развој и опремање. Варирано је бројно стање војске од 130.000 до 60.000 људи, а износи су дати у доларима.

³ Према стандардима ЈНА и коришћеном моделу расподеле.

Из дијаграма се види да за војску од 130.000 људи недостају 92 милиона долара за редовну делатност (27 милиона за текуће расходе и износ од 65 милиона долара потребан за ремонт) и да о средствима за развој не може бити ни говора. У таквој ситуацији Војска драстично снижава нормативе и стандарде живота и рада и своди их на егзистенционални минимум, што се види на доњој скали, у којој су наведени просечни годишњи износи по условном војнику. Тек са 60.000 људи Војска се приближно изједначава са стандардима Југословенске народне армије.

Закључци

1) У условима бројних неизвесности могу се дати само експертске прогнозе могућег привредног развоја земље до 2000. године, од развојног континуитета са релативно ниским стопама раста друштвеног производа до варијанте с релативно високим стопама раста (у просеку шест одсто). Према тим варијантама, друштвени производ СРЈ у 2000. години би износио, прерачунат у доларе, између 14.700 милиона до највише 17.200 милиона долара.

2) Један од услова за привредни опоравак и стабилизациону економску политику јесте смањивање јавне потрошње. Прогноза је да се она у 1996. и у наредној години задржи на нивоу 45 одсто од друштвеног производа, а затим да се смањује до 2000. године до учешћа од 42 одсто друштвеног производа. Веће смањење јавне потрошње у том периоду није реално очекивати, јер је за то потребна темељита реформа постојећих (затечених) права. Процењено смањење јавне потрошње могуће је остварити у сегментима у којима се редукција може спровести у краћем периоду (администрација, војска, полиција).

3) Сагласно претходном опредељењу, оцењено је да учешће војног буџета у друштвеном производу треба да опада по стопи од 0,3 одсто од друштвеног производа годишње, односно са процењених 5,4 одсто у 1996. на 4,2 одсто у 2000. години. Релативно смањење средстава за Војску компензовано је прогнозираним растом друштвеног производа, тако да реални војни буџет у периоду до 2000. године има приближно константну вредност и износи око 740 милиона долара годишње. Тај износ је низак и за војску од 80.000 људи јер обезбеђује по војнику 9.250 долара годишње, што СРЈ сврстава на једно од најнижих места у Европи. С друге стране, за економију земље и тај издатак је висок, јер чини у просеку 4,8 одсто друштвеног производа.

4) У методологији пројекције расподеле војних издатака на основне намене примењен је принцип да се првенствено подмирују издаци за редован живот и рад војске и плате професионалног састава, па се преостала средства усмеравају на развој и опремање војске. У томе су приоритет имала и средства за ремонт НВО, због оцене да ће се техничка компонента ВЈ у овом периоду тежишно обезбеђивати ремонтом и модификацијом постојећих средстава наоружања и војне опреме.

5) Из анализе варијаната расподеле средстава изведен је закључак да постојеће бројно стање доводи живот и рад војске на егзистенцијални минимум, тако да се не могу обезбедити ни најнеопходнија средства за развој и опремање. У вези с тим, Војска мора учинити радикалне захвате како на бројном смањењу, тако и на рационализацији постојеће екстензивне организације и разуђености инфраструктуре. Тек код пројектованог бројног стања од 80.000 људи настаје нешто повољнији однос у расподели средстава за основне намене, али је још увек на ниском нивоу.